

Til: Nærings-og handelsdepartementet
Sak: **INNSPILL- om miljø i frihandelsavtalene med Kina og India.**
Vedlegg til NHOs innspill til departementet angående frihandelsforhandlingene med Kina og India

Bakgrunn

EFTA har i sine frihandelsavtaler hittil ikke hatt noe spesielt fokus på å inkludere miljøhensyn ut over en omtale av bærekraftig utvikling i avtalenes preambel. Det er flere grunner til at denne praksis bør endres på. For det første er miljøhensyn inkorporert i WTOs regelverk på flere områder. For det andre har stadig flere land, bl.a. EU, USA og Canada og andre industriland i økende grad inkorporert miljøbestemmelser i sine bilaterale frihandelsavtaler. For det tredje er kravene til en bærekraftig utvikling og miljøhensyn blitt stadig sterkere som et viktig samfunnshensyn som skal ivaretas også i en handelssammenheng.

I tillegg står de landene vi nå forhandler med, Kina og India, overfor store utfordringer på miljøområdet som tilsier at EFTA og Norge bør benytte anledningen til å oppgradere sin ”modell” for frihandelsavtaler til å inkludere flere miljøbestemmelser enn dagens praksis.

Kina møter store miljøutfordringer, og landets størrelse tilsier at det som gjøres på miljøområdet, vil ha stor betydning. NHO vil peke på at Kina i de senere år har startet på en politikk med sterkt fokus på øket energieffektivisering og fornybar energi. Disse og andre miljørettede tiltak er svært positive, og vil bidra positivt med løsninger på de klima og miljøutfordringer som Kina står ovenfor.

India har også store miljøutfordringer, både i form av økte klimautslipp og store lokale forurensninger av jord, luft og vann. Dette vil øke i tiden fremover i lys av Indias høye veksttakt. India ønsker samtidig en sterk økning av fornybar energi i tillegg til et stadig økende energibehov generelt sett på grunn av økt industrialisering og velstandsøkning. En handelsavtale vil også i dette tilfellet kunne gi positive effekter på Indias viktige miljøutfordringer.

NHO ønsker på denne bakgrunn at miljø- og klimaspørsmål får en sentral plass i de frihandelsavtalene Norge nå forhandler med Kina og India, selv om det er grunn til å understreke at en handelsavtale bare kan være et *supplement* til løsning av miljøproblemene. Mange miljøproblemer i begge land vil måtte løses i et forpliktende, internasjonalt samarbeid gjennom internasjonale miljøavtaler, stat-til stat-samarbeid foruten landets egen miljø- og klimapolitikk

Norsk næringsliv har viktige oppgaver i utviklingen av et styrket, fremtidig handelssamarbeid med Kina og India. Sentralt i årene fremover vil utbredelsen av miljøteknologi og omgjøring av veksten til såkalt grønn vekst.

Det er etter NHOs syn viktig å fokusere på en grønn vekst agenda som en stimulans til økt samarbeid og styrket utbredelse av miljøvennlige løsninger.

NHO vil foreslå at Norge presenterer en vareliste der tollene settes til 0, på et utvalg av miljø- og klimavennlige varer. Listen kan baseres på de varene der Norge har største eksportinteresser til Kina og India, og eventuelt andre land i den såkalte 153-listen som er til forhandling i WTO. I tillegg bør en fra norsk side presentere de varene som norske bedrifter spesielt har fremmet ønske om, og som tidligere er oversendt til NHD, ref. vedlegg.

I den bilaterale handelsavtalen mellom Sveits og Japan har partene formulert en generell artikkel som oppfordrer til spredning av miljøvennlige produkter og at man i fellesskap skal foreta en regelmessig gjennomgang av hvor langt man lykkes med en slik målsetting. Dette kan være en formulering som kan komme i tillegg til forslaget om nulltoll for produkter i 153-listen.

Switzerland-Japan Free Trade and Partnership Agreement (2009) Article 9: Promotion of Trade in Environmental Products and Environment-Related Services:

“The Parties shall encourage trade and dissemination of environmental products and environment-related services in order to facilitate access to technologies and products that support the environmental protection and development goals, such as improved sanitation, pollution prevention, sustainable promotion of renewable energy and climate-change-related goals. The Parties shall periodically review in the Joint Committee progress achieved in pursuing the objectives set out in paragraph 1.”

NHO ønsker i tillegg å fremheve enkelte miljøelementer som etter vårt syn er viktige å prioritere i en frihandelsavtale med begge land:

- Referanse til bærekraftig utvikling og klimautfordringen bør gjøres i fortalen, og være en del av avtalens formål. Frihandelsavtalen bør inneholde en henvisning til internasjonale miljøforpliktelser og prinsipper som landene er bundet av.
- Det er nyttig å gjøre eksisterende unntaksbestemmelser i WTO, GATT art. XX, og GATS art. XIV til integrerte deler av avtalen.
- Det er ikke akseptabelt å redusere krav til standarder på helse- og miljøstandarder for å oppnå handelsmessige fordeler. Det kan i den forbindelse henvises til avtalen mellom Canada og Peru:

Canada-Peru Agreement on the Environment (2008): Article 2

[...]4. Neither Party shall encourage trade or investment by weakening nor reducing the levels of protection afforded in its environmental laws. Accordingly, neither Party shall waive or otherwise derogate from environmental laws in a manner that weakens or reduces the protections afforded in those laws to encourage trade or investment.

Juridisk kan det kanskje være vanskelig å håndheve en slik bestemmelse, men etter NHOs oppfatning er det viktig at et slikt klart prinsipp og signal bør inngå i avtalene med India og Kina.

- Blandet Kommissjon bør i første rekke søke å løse eventuelle tvister på miljøområdet på en vennskapelig måte. I tillegg bør det vurderes å bruke tvisteløsning (voldgift) på klare brudd på spesifikke og konkrete miljøbestemmelser. Det vil neppe være hensiktsmessig om vage målformuleringer om miljø og bærekraftig utvikling henvises til tvisteløsning. Det er viktig at brudd på miljøregler behandles på lik linje med klare brudd på andre områder, for eksempel, knyttet til varer, tjenester eller investeringer.

Miljøsamarbeidet mellom Norge og Kina: Det ble inngått en Memorandum of Understanding (MoU) om miljøsamarbeid i 1995. Denne avtalen ble revidert i 2008 da miljødirektoratet i Kina ble oppgradert til et miljøverndepartement. Avtalen skulle oppmuntre til kontakt, kompetanse- og kapasitetsbygging i forvaltningen i forhold til Kinas forpliktelser for å redusere miljøgifter, vann- og luftforurensning, samt styrke landets implementeringsevne. Den nye avtalen fra 2008 utvidet samarbeidet til også å gjelde mer globale utfordringer

NHO anser dette stat-til-stat samarbeidet som meget viktig, men ønsker at man i forbindelse med en videreutvikling av samarbeidet, enten gjennom MoU eller med frihandelsavtalen som plattform, styrker bedriftenes og næringslivets rolle i miljø- og klimasamarbeidet.

Når det gjelder miljøsamarbeidet mellom Norge og India, er det naturlig å bygge videre på avtalene om klimaforskningssamarbeid i Arktis og Antarktis som er inngått, og avtalen på klima og miljøforskning fra 2007. Også i tilfellet India, er det ønskelig med en styrking av bedriftenes og næringslivets rolle i miljø- og klimasamarbeidet.